

Vážení a milí čtenáři, závěrečné číslo Živy letošního roku jsme se rozhodli věnovat v první části 30. výročí založení našeho největšího národního parku Šumava. Navazujeme tím na Živu 5 z r. 2013, kde jsme v sérii článků ukázali výsledky dlouhodobého výzkumu, a to v souvislosti s tehdejší hrozbou schválení „speciálního“ zákona o NP Šumava. Ten by dramaticky redukoval ochranu tohoto nejcennějšího středoevropského území a učinil ho spíše parkem obecním než národním. Dnes můžeme naštěstí konstatovat, že tato hrozba byla zažehnána a ochrana Šumavy pokračuje.

Nové poznatky nadále dokumentují, co bylo v počátcích NP spíše předpokládané a tušené. Totiž že bezzásahový režim v horských lesích vede jednoznačně k tvorbě nové kvality přírody – kvality, která byla staletí upozadována kvůli komerčním zájmům majitelů a správců (což jim nevyčítáme) a o které mnozí pochybovali, že ji lze vrátit.

Po 30 letech existence NP Šumava tedy můžeme doložit (a vy se o tom v této Živě dočtete) zlepšování biodiverzity nebo chemismu lesů a jezer, stejně jako růst populací vzácných živočichů, rostlin a hub. Šumava nevyšchla, její hydrologie je lepší

než v hospodářských lesích, revitalizace rašelinišť a vodních toků zvýšila retenci vody i biodiverzitu mokřadů. Díky bezzásahovému režimu žije dnes na Šumavě největší populace tetřeva hlušce ve střední a západní Evropě. Rezervy stále máme v ochraně luk a velkou hrozbou pro Šumavu je silný tlak na zastavování cenných lokalit a vysoká návštěvnost – divočina láká. Ale Šumava žije a vydává svědectví o síle přírody, které jsme, zatím jen nakrátko, ponechali částečnou volnost. A věříme, že až budeme za 10 let připravovat další speciální číslo Živy o tomto výjimečném území, dobrých zpráv bude ještě mnohem více.

Jakub Hruška,
Jan Votýpka a Jana Šrotová

Z redakce

Ceny Živy za rok 2020

I v letošním roce redakční rada a redakce již tradičně vybraly články z minulého ročníku Živy k ocenění. Vzhledem k loňskému časovému posunu způsobenému epidemií onemocnění covid-19 jsme letos předali ceny autorům nejlépe hodnocených článků za rok 2019 (Živa 2021, 4: 169–171) a slavnostní setkání ve vile Lanna s autory ročníku minulého jsme z podzimního termínu přesunuli na jaro roku 2022. Přinášíme vám tedy nyní alespoň přehled jednotlivých cen, autorů a článků, kterým byly uděleny.

Purkyňova cena Marcelu Rejmánkovi
Je udělována za popularizaci biologických věd autorovi vyhodnoceného nejlepšího článku ročníku ve věkové kategorii od 30 let. Kritérii jsou originalita, tematický přínos a sdělnost příspěvku. Čestná cena,

darem je originální diplom a knižní publikace Nakladatelství Academia.

Marcel Rejmánek ocenění získal za článek Globální oteplování, změny krajiny a ztráty biodiverzity (vyšel v Živě 2020, 5: 210–214).

Cena Vojena Ložka (autorům do 25 let)

Náleží autorovi nejlepšího článku ročníku v této kategorii (v případě spoluautorství rozhoduje věk prvního autora). Ocenění je honorováno za podpory Střediska společných činností AV ČR. Za r. 2020 ji získali:

- **Adam Vaškovský** za článek Krajinné linie a jejich funkce aneb Je volný pohyb organismů v krajině stále tak volný? (Živa 2020, 5: 232–234);

- **Daria Jirků** společně s Martinem Haisem a Miloslavem Jirků za příspěvek Osud vojenských prostorů: krajiny protékající mezi prsty (Živa 2020, 5: 265–267).

Cena Jana Sudy (autorům 26 až 30 let)

Je udělována autorovi stejně jako u předchozího ocenění a je rovněž honorována.

- **Tomáš Macháček** se svou spoluautorkou Irenou Parohovou za článek Paraziti a roztroušená skleróza: spouštěči onemocnění, nebo nástroj terapie? (Živa 2020, 3: 129–132);

Zvláštní ocenění časopisu Živa Tomáši Grimovi

Tato čestná cena za popularizaci biologických věd patří za příspěvek, přesahující rámec jednotlivých článků obsahově i rozsahem. Hodnotí se jako význačný z hlediska např. významu pro výuku. Za rok 2020 bylo ocenění uděleno Tomáši Grimovi za jeho třídílný seriál Vrabec kosmopolita (Živa 2020, 1–3).

Cena Antonína Friče Karlovi Štastnému

Je udělována jako ocenění osobnosti, která významným způsobem přispěla k rozvoji Živy na poli autorském, organizačním nebo popularizačním. Může ji získat i kolektiv autorů. Čestné ocenění, udělované příležitostně. Karel Štastný cenu obdržel za významnou a dlouhodobou podporu časopisu Živa i jako člen její redakční rady.

Všem oceněným srdečně blahopřejeme.

Oceněné články jsou dostupné ve formátu pdf na webové stránce Živy.

1